

Komuniké

predsedu Najvyššieho kontrolného úradu Slovenskej republiky

a

predsedu Účtovného dvora Slovenskej republiky

a

predsedu Najvyššieho kontrolného úradu, Česká republika

a

predsedu Rakúskeho účtovného dvora

**o výsledkoch Koordinovanej kontroly ochrany ovzdušia
a ozónovej vrstvy a plnenia záväzkov,
vyplývajúcich zo súvisiacich medzinárodných dohovorov**

2008

Preambula

NKI Slovenskej republiky, Slovinskej republiky, Českej republiky a Rakúska predkladajú tieto výsledky Koordinovanej kontroly ochrany ovzdušia a ozónovej vrstvy a plnenia záväzkov, vyplývajúcich so súvisiacich medzinárodných dohovorov kompetentným národným a medzinárodným orgánom a inštitúciám, ako aj širokej verejnosti v záujme riešenia otázok v oblasti ochrany ovzdušia a ozónovej vrstvy a v oblasti klimatických zmien.

I.

Úvod

Znečistenie ovzdušia má negatívny vplyv na ľudskú populáciu a životné prostredie aj za hranicami štátov, ktoré toto znečistenie spôsobujú. Vzhľadom k tomu je v záujme riešenia tohto problému potrebná medzinárodná spolupráca. Dohovor o diaľkovom znečisťovaní ovzdušia prechádzajúcim hranicami štátov je v platnosti od roku 1984 a je užitočným nástrojom na znižovanie emisií. Zameriava sa na znižovanie emisií znečisťujúcich látok, berúc do úvahy technickú a ekonomickú realizovateľnosť a vplyv na životné prostredie s cieľom znižovať znečisťovanie ovzdušia prechádzajúce hranicami štátov. Na Dohovor nadväzuje osem protokolov, ktoré sa zameriavajú na prenos znečisťujúcich látok prechádzajúcich hranicami štátov, znižovanie emisií oxidov síry a dusíka, prchavých organických zlúčenín, ťažkých kovov a perzistentných organických znečisťujúcich látok. Ochrana ozónovej vrstvy nie je efektívna bez realizácie spoločných aktivít všetkých krajín, ktoré sa podieľajú na jej poškodzovaní. Montrealský protokol o látkach, ktoré porušujú ozónovú vrstvu a všetky jeho dodatky zmiernujú poškodzovanie ozónovej vrstvy. Klimatické zmeny, ktoré môžu byť spôsobené zvyšujúcimi sa emisiami skleníkových plynov, sú jedným z najzávažnejších svetových hrozieb, ktorým musí ľudstvo čeliť. Medzinárodné spoločenstvo sa už viac ako desaťročie snaží nájsť spôsob ako zmierniť klimatické zmeny. Hlavným dohovorom v súvislosti s touto oblasťou je Rámcový dohovor OSN o zmene klímy a Kjótsky protokol k Rámcovému dohovoru OSN o zmene klímy. Tieto dokumenty vytvárajú nástroje na boj proti klimatickým zmenám využívané krajinami po celom svete.

Všetky vyššie uvedené dohovory boli transponované do európskej legislatívy.

Úzka spolupráca medzi najvyššími kontrolnými inštitúciami (NKI) je teda potrebná pre komplexné hodnotenie opatrení, ktoré boli prijaté s cieľom riešenia týchto problémov na medzinárodnej úrovni.

II.

Spoločné predmety kontroly

Berúc do úvahy rozsah problematiky dodržiavania všeobecne záväzných právnych predpisov pri využívaní finančných prostriedkov na ochranu ovzdušia a ozónovej vrstvy a realizáciu opatrení, týkajúcich sa zabezpečenia plnenia medzinárodných záväzkov v oblasti ochrany ovzdušia, klímy a ozónovej vrstvy v súlade s medzinárodnými dohovormi, protokolmi a nariadeniami a smernicami EÚ boli dohodnuté nasledovné spoločné predmety kontroly:

- plnenie medzinárodných dohovorov – plnenie limitov a cieľov
- implementácia do národných podmienok – fungovanie systému zodpovednosti a povinností, opatrenia, legislatíva, národné stratégie a akčné programy
- systém obchodovania s emisnými kvótami
- systém financovania

III.

Rozdielne prístupy zúčastnených NKI

Rozdielne právne postavenie a rozdielne kontrolné prístupy Najvyššieho kontrolného úradu Slovenskej republiky (NKÚ SR), Účtovného dvora Slovenskej republiky (Účtovný dvor Slovinska), Najvyššieho kontrolného úradu, Česká republika (NKÚ, ČR) a Rakúskeho účtovného dvora boli dôvodom širokého rámca vykonanej kontroly dodržiavania a plnenia všetkých prijatých medzinárodných dohovorov a s nimi súvisiacich protokolov v oblasti ochrany ovzdušia a ozónovej vrstvy.

Rozdiely sa prejavili najmä pri stanovení predmetu kontroly, rozsahu kontrolovaného zamerania, ale aj vo vymedzení kontrolovaného obdobia a vo vybraných kontrolovaných subjektoch.

NKÚ SR vykonal kontrolu hospodárenia s finančnými prostriedkami vynaloženými na ochranu ovzdušia a ozónovej vrstvy a na kontrolu záväzkov, vyplývajúcich z medzinárodných dohovorov v tejto oblasti. V rámci kontroly bolo preverené aj plnenie úloh Slovenským hydrometeorologickým ústavom pri realizácii

úloh v oblasti sledovania a merania kvality ovzdušia a limitných hodnôt znečistenia ovzdušia, ozónu a emisií skleníkových plynov. Súčasťou kontroly bolo aj dodržiavanie stanovených podmienok pri poskytovaní podpory na ochranu ovzdušia a ozónovej vrstvy a pri jej využívaní vybranými príjemcami podpory. Kontrolovaným obdobím boli roky 2005 a 2006.

Účtovný dvor Slovinska sa pri kontrole zameril na ochranu ovzdušia a opatrenia prijaté s cieľom znižovania emisií dôležitých znečisťujúcich látok, ochranu ozónovej vrstvy a opatrenia prijaté s cieľom znižovania emisií látok poškodzujúcich ozónovú vrstvu a opatrenia prijaté na zmierňovanie následkov klimatických zmien. Kontrolovaným obdobím boli roky 2005 a 2006.

NKÚ, ČR sa zameril na kontrolu hospodárenia s finančnými prostriedkami vybranými a využitými v oblasti kontroly ochrany ovzdušia. Kontrolovaným obdobím boli roky 2003 až 2006. NKÚ, ČR sa zameril aj na kontrolu využívania finančných prostriedkov na podporu ochrany ovzdušia u príjemcov finančnej podpory zo Štátneho fondu životného prostredia.

Účtovný dvor Rakúska sa zameril na kontrolu plnenia záväzkov Kjótskeho protokolu, t.j. problematiku klimatických zmien a na systém obchodovania s emisiami. Kontrolovaným obdobím boli roky 2002 až 2007.

IV.

Spoločné kontrolné závery a odporúčania

Kontroly vykonané zúčastnenými NKI potvrdili, že záväzky, vyplývajúce z medzinárodných dohovorov, týkajúcich sa ochrany ovzdušia a ozónovej vrstvy boli v podstate splnené, okrem smernice Rady 96/62/ES o určovaní a riadení kvality ovzdušia a súvisiacich nariadení. Na území Českej republiky, Slovenskej republiky a Slovinska bolo meraním zistené prekročenie limitných hodnôt určitých znečisťujúcich látok, konkrétne PM₁₀ častíc.

Slovenská republika a Česká republika plnia záväzky, vyplývajúce z Kjótskeho protokolu. Obe krajiny sa zaviazali znížiť emisie skleníkových plynov o 8% v porovnaní s rokom 1990 v období 2008 – 2012, čo je priebežne dosahované a sú vytvorené podmienky pre budúce dosahovanie záväzkov.

Slovinská republika sa zaviazala znížiť emisie skleníkových plynov o 8% v porovnaní s rokom 1986 v období 2008 – 2012. Nedostatky boli zistené pri vytváraní

komplexnej politiky v oblasti klimatických zmien v Slovinsku. Princípy znižovania emisií skleníkových plynov neboli zapracované do kľúčových sektorových politík (napr. poľnohospodárstvo, doprava, energetika). Účtovný dvor Slovinska odporučil vytvorenie zodpovedného orgánu na vládnej úrovni, ktorý by zabezpečoval tvorbu komplexnej politiky klimatických zmien a priebežne realizoval sektorové opatrenia.

Rakúsko má záväzok znížiť emisie skleníkových plynov o 13% v porovnaní s rokom 1990. Podľa priebežných zistení vývoj emisií v sektore domácnosti, priemysel a doprava ohrozuje dosiahnutie Kjótskeho záväzku. Účtovný dvor Rakúska odporučil prijatie opatrení s cieľom splniť záväzky Kjótskeho protokolu v období 2008 – 2012, ako aj záväzky pre obdobie po roku 2012. Prvé obdobie národného systému obchodovania s emisnými kvótami neukázalo výrazný prínos pre životné prostredie, ale umožnilo účastníkom systému začať dobre pripravení pre druhé obdobie.

Kontrolné zistenia boli potvrdené v jednotlivých národných správach z kontrol. Správy spolu s návrhom na prijatie opatrení boli predložené príslušným ministerstvám a zákonodarným orgánom zúčastnených krajín. Skrátené verzie týchto správ o výsledkoch kontrol vykonaných jednotlivými NKI sú obsiahnuté v prílohách komuniké.

Hlavné odporúčania zúčastnených NKI:

- Mali by byť vypracované opatrenia s cieľom plnenia smerníc súvisiacich s určovaním a riadením kvality ovzdušia.
- Implementácia opatrení prijatých s cieľom plnenia cieľov a záväzkov v súvislosti s medzinárodnými normami upravujúcimi ochranu ovzdušia a ozónovej vrstvy by mala byť pravidelne prehodnocovaná zodpovednými orgánmi za účelom plnenia prijatých záväzkov.
- Všetky sektory zahrnuté do mapovania všetkých programov a projektov, pre ktoré boli vyčlenené finančné prostriedky by mali úzko spolupracovať.
- Národné opatrenia na znižovanie emisií skleníkových plynov musia mať prioritu pred kupovaním obchodovateľných jednotiek v systéme flexibilných Kjótskych mechanizmov.
- Je potrebné harmonizovať alokačný proces na európskej úrovni.
- Národné systémy obchodovania s emisnými kvótami by mali brať do úvahy stupeň vývoja a energetickú efektívnosť jednotlivých prevádzkovateľov počas alokačného procesu.

V.

Závěrečné ustanovenia

Koordinovaná kontrola potvrdila prospešnosť spolupráce NKI v oblasti kontroly životného prostredia a potvrdila dôležitosť výmeny skúseností a poznatkov v tejto oblasti v súlade s cieľmi a princípmi medzinárodnej spolupráce NKI. Umožnila zúčastneným NKI porovnať rozličné prístupy štyroch susedných krajín pri plnení medzinárodných záväzkov. Výsledky tejto koordinovanej kontroly majú pridať hodnotu práci zúčastnených NKI na národnej úrovni zvýšením úrovne informovanosti pri podávaní národných správ a pre osoby zodpovedné za vydávanie rozhodnutí.

Komuniké spolu s prílohami bolo postúpené pracovným skupinám INTOSAI a EUROSAI pre kontrolu životného prostredia a má byť podkladom pre diskusiu na medzinárodnej úrovni. Komuniké spolu s prílohami je zároveň zverejnené na webových stránkach zúčastnených NKI a je dostupné širokej verejnosti.